

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

**Голові Дніпропетровської
обласної державної
адміністрації – начальнику
Дніпропетровської обласної
військової адміністрації
Сергію ЛИСАКУ**

**Міністерство охорони
здоров'я України (до відома)**

**Національна служба здоров'я
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлені порушення прав людини у діяльності комунального некомерційного підприємства

«Дніпропетровська багатoproфiльна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги «Дніпропетровської обласної ради» (далі – лікарня).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Про Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування лікарні 24.10.2023 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Під час відвідування відділення № 6 для здійснення примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ) із посиленням наглядом (далі – відділення № 6) група НПМ виявила на інформаційному стенді список з іменами пацієнтів під назвою «старости палат». Під час конфіденційного спілкування із пацієнтами та медичним персоналом встановлено, що у кожній палаті призначено особу, з числа пацієнтів, у якості «старости палати», яка зі слів медичних працівників відповідає за «дотримання дисципліни та порядку у палатах». Зазначене свідчить про практику сегрегації та дискримінації серед пацієнтів й призводить до порушення права на поважливе та гуманне ставлення до них, відповідно до статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу». Пункт 23 Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.08.2017 № 992 (далі – Правила), наголошує, що незалежно від виду ПЗМХ пацієнти зобов'язані дотримуватися правомірних взаємовідносин з іншими пацієнтами, персоналом закладу та іншими особами.

Також у наглядовій палаті відділення № 6 виявлений «Графік відвідування вбиральні наглядової кімнати», що вказує на обмеження вільного доступу пацієнтів до санітарних засобів.

У відділенні № 6 фізичне обмеження відбувається на панцирному ліжку у присутності інших пацієнтів, що є порушенням вимог другого абзацу пункту 11 Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 24.03.2016 № 240.

У порушення пункту 19 Правил медичними працівниками не оцінюється ризик скоєння пацієнтом суспільно-небезпечного діяння відповідно до шкали HCR-2O, що не забезпечує якісного об'єктивного рішення лікарів, зокрема, під час підготовки для направлення до суду висновку комісії лікарів-психіатрів для продовження, зміни виду або припинення ПЗМХ, та може створювати умови, при яких пацієнти утримуються у лікарні необґрунтовано.

У порушення Закону України «Про психіатричну допомогу» під час вивчення медичних карт стаціонарних хворих (форма № 003/о) гострого психіатричного відділення для чоловіків виявлено, що добровільні згоди на госпіталізацію (форма № 003-9/о), психіатричний огляд (форму № 003-7/о), психіатричне лікування (форму № 003-10/о) відсутні у деяких медичних картках.

Всупереч Положенню про локальний формуляр лікарських засобів охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22.07.2009 № 529, медичні працівники на вимогу групи НПМ не надали затверджений у закладі локальний формуляр лікарських засобів, що вказує на його відсутність.

Під час вибіркового вивчення медичних карт пацієнтів виявлено, що встановлені діагнози психічних розладів не відповідають Міжнародній статистичній класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я Десятого перегляду, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.08.2008 № 503, що суперечить вимогам статті 1 Закону України «Про психіатричну допомогу».

У закладі не проводяться реабілітаційні та дестигматизуючі заходи, скеровані на подальшу ресоціалізацію осіб, які перебувають у лікарні. Зокрема, не ведуться протоколи реабілітаційних заходів, що свідчить про відсутність комплексної орієнтованої психіатричної допомоги для пацієнтів, та суперечить статті 4 Закону України «Про психіатричну допомогу».

У процедурних кабінетах відсутні клінічні протоколи «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап», які затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269, що негативно впливає на надання необхідної допомоги пацієнтам у разі виникнення невідкладних станів.

У приміщенні харчоблоку наявна велика кількість комах (тарганів), чим порушується стаття 42 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та свідчить про неналежний санітарний стан у лікарні, який може призвести до появи та поширенню кишкових інфекцій та харчових отруєнь серед пацієнтів.

У порушення Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.04.2013 № 259, приміщення лікарні, зокрема, стіни, стеля та підлога мають пошкоджені покриття, що унеможливило належну дезінфекційну обробку приміщень та може загрожувати стану здоров'я осіб, які перебувають у лікарні.

Групою НПМ встановлено, що в частині відділень лікарні не дотримуються вимоги основних положень Державних будівельних норм України В.2.2.-10:2022 для закладів охорони здоров'я, зокрема: у більшості санітарно-гігієнічних кабінах відсутні двері; не дотримуються вимоги мінімальних площ на одного пацієнта; недостатнє забезпечення твердим інвентарем; у більшості палат відсутнє достатнє загальне та нічне освітлення.

Відповідно до статті 4 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» під час надання медичної допомоги повинна забезпечуватись рівноправність громадян, демократизм і загальнодоступність медичної і реабілітаційної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я, гуманістична спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, національними, груповими або індивідуальними інтересами. Водночас у гострому психіатричному чоловічому відділенні наявна палата підвищеного комфорту, у якій на день відвідування НПМ не розміщено пацієнтів, в той час коли інші палати (з порушенням норми площі на одну особу) є перенаповненими.

У порушення статей 4 та 7 Розділу I Кодексу цивільного захисту України у лікарні не забезпечено цивільний захист пацієнтів через відсутність укриття, що не забезпечує конституційні права громадян на захист їх здоров'я та життя.

Вікна деяких відділень облаштовані нерозпашними ґратами, що порушує вимоги пункту 2.16 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правил пожежної безпеки).

Наявні у лікарні вогнегасники встановлені у закритих на замок шафах або кабінетах, що порушує вимоги пункту 3.15 розділу V Правил пожежної безпеки.

Також у порушення вимог пункту 13.14 розділу VI Правил пожежної безпеки, у приміщеннях лікарні не облаштовані системи оповіщення про надзвичайні ситуації з візуальною (для осіб із порушенням слуху) та звуковою (для осіб із порушенням зору) подачею інформації.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та

фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Дніпропетровській обласній військовій адміністрації розглянути подання та вжити вичерпних заходів щодо негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності комунального некомерційного підприємства «Дніпропетровська багатoproфільна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги «Дніпропетровської обласної ради» усунення причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану додержання вимог чинного законодавства у комунальному некомерційному підприємстві «Дніпропетровська багатoproфільна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги «Дніпропетровської обласної ради» з метою встановлення причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального некомерційного підприємства «Дніпропетровська багатoproфільна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги «Дніпропетровської обласної ради» на 14 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Іваниш Ярослава 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№12335.2/23/39.3 від 22.12.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 22.12.2023 16:28
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300